

Granskning av arbetet med elever i behov av särskilt stöd

Hylte kommun

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor	3
2.3. Genomförande och avgränsning	3
2.4. Revisionskriterier	4
3. Granskningsresultat	5
3.1. Organisation och resursfördelning	5
3.2. Elevers behov av stöd	9
3.3. Bedömning.....	13
4. Slutsats och rekommendationer.....	15
5. Källförteckning.....	17
Bilaga 1. Revisionskriterier	18

1. Sammanfattning

Det är vår sammanfattande bedömning att Hylte kommun inte fullt ut säkerställt ett ändamålsenligt arbetssätt avseende stödinsatser till elever i grundskolan.

Granskningen visar att det finns styrdokument och processer för arbetet med elever i behov av särskilt stöd men att processen behöver förtydligas och huvudmannen behöver följa upp en likvärdig tillämpning. Det finns i mallar en struktur för att säkerställa att samråd sker med elevhälsan, eleven och dennes vårdnadshavare men dessa mallars användning framgår inte i alla elevhälsoplaner.

Bedömningen är att det delvis sker en ändamålsenlig uppföljning av arbetet med särskilt stöd. Det är positivt att nämnden har fokus på kunskapsresultaten i både årskurs 3, 6 och 9 men utvecklingen avseende kunskapsresultat i årskurs 6 och 9 har en negativ utveckling mellan 2020 och 2022. Frågor som varför det är så stora skillnader i antalet åtgärdsprogram mellan olika skolor och mellan olika år behöver analyseras. Även förhållandet mellan andel behöriga lärare och elevernas resultat behöver ägnas uppmärksamhet, då lärarbehörigheten generellt är låg och skiljer sig åt mellan skolorna samt uppfattningen vid intervjuer är att de icke-behöriga lärarna oftare brister i dokumentation och överlämning.

Vidare behöver även resursfördelningsmodellen följas upp och dess effekter analyseras för att nämnden ska kunna fokusera på att skolorna har tillräckliga resurser för att tillgodose behoven av särskilt stöd och att likvärdigheten säkras.

Generellt blir åtgärder för att elever ska uppnå kunskapsresultaten blir mer ingripande ju äldre eleverna är, vilket indikerar att stöd har varit otillräckligt och satts in för sent. Mot bakgrund av detta är det avgörande att nämnden har ett väl utvecklat arbetssätt för att upptäcka, utreda och tillgodose elevers behov av särskilt stöd.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att det skapas en likvärdighet och tydlighet i ansvaret för särskilt stöd, till exempel genom att elevhälsoplanerna ses över eller att det tas fram centrala rutiner.
- ▶ Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla uppföljning och analys avseende särskilt stöd. Till exempel behövs analys av skillnaderna i antal åtgärdsprogram mellan skolor och år.
- ▶ Utvärdera nuvarande resursfördelningsmodell med fokus på huruvida den tar hänsyn till skillnader mellan skolorna avseende elevernas stödbehov och det kompensatoriska uppdraget. I detta ingår frågan om lärar- samt logopedresurser.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I skollagen anges att skolan ska ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling. Bestämmelserna om ledning och stimulans innebär att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Utbildningen ska ta hänsyn till alla elevers olika behov, där en strävan ska vara att uppväga skillnader i deras förutsättningar. För elever i behov av stöd ska skolan i enlighet med skollagen arbeta med extra anpassningar samt särskilt stöd och åtgärdsprogram. Sedan 2022 gäller nya allmänna råd från Skolverket för arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Under läsåret 2020/2021 omfattades knappt 6 % av eleverna i grundskolan i Hylte kommun av ett åtgärdsprogram. Våren 2022 hade 58,7 procent av eleverna på den kommunala högstadieskolan Örnaskolan uppnått kunskapskraven i alla ämnen (rikssnittet 74,1%).

Revisionen har utifrån ovanstående samt utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det är väsentligt att granska om barn- och ungdomsnämnden säkerställt ett ändamålsenligt arbetssätt avseende elever i behov av särskilt stöd i grundskolan.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma huruvida barn- och ungdomsnämnden har säkerställt ett ändamålsenligt arbetssätt avseende stödinsatser till elever i grundskolan. I granskningen ska följande revisionsfrågor besvaras:

- ▶ Finns rutiner för att upptäcka och utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd?
- ▶ Finns en tydlig ansvarsfördelning gällande arbetet med särskilt stöd?
- ▶ Finns en struktur för att säkerställa att samråd sker med elevhälsan, eleven och dennes vårdnadshavare?
- ▶ Sker en ändamålsenlig uppföljning av arbetet med särskilt stöd?

2.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen har genomförts under perioden juni till november 2023. Granskningen sker genom dokumentstudier, då dokumentation på så väl huvudmannanivå som enskilda skolors dokumenterade arbete med stöd till elever granskas. Intervjuer genomförs med ett urval av relevanta nyckelpersoner i form av förvaltningsledning och ett urval om tre rektorer.

När granskningen inleddes fanns inte någon kvalitetsrapport för läsåret 2022/2023 utan senast tillgängliga underlag omfattade 2021/2022. Därav att vi utgått från detta och där det är möjligt kompletterat med senare underlag.

Granskningen avser barn- och ungdomsnämnden och omfattar de kommunala grundskolorna.

2.4. Revisionskriterier

Granskningens bedömningar utgår från följande revisionskriterier, för att läsa mer om revisionskriterierna se bilaga 1.

- ▶ Kommunallagen (2017:725)
- ▶ Skollagen (2010:800) 3 kap. om stöd, utredning och särskilt stöd
- ▶ Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (2022)
- ▶ Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer

3. Granskningsresultat

I följande kapitel kommer vi först ge en kort översikt av organisationen av kommunens skolor och den centrala elevhälsan. Därefter kommer vi presentera skolornas arbete med elever i behov av särskilt stöd och den lokala elevhälsans arbete. Vi redogör också för den uppföljning som sker. Kapitlet avslutas med våra bedömningar av revisionsfrågorna.

3.1. Organisation och resursfördelning

I Hylte kommun ansvarar barn- och ungdomsnämnden för grundskolans verksamhet¹. I kommunen finns nio kommunala grundskolor varav en högstadieskola och en resursskola. Det totala antalet elever för läsåret 2021/2022 uppgick till drygt 1 300.²

I Hylte kommun finns en central elevhälsa och till varje skola en lokal elevhälsa. Den centrala elevhälsan består av en avdelningschef som också ansvarar för den elevhälsans medicinska del. Den centrala elevhälsan består av:

- ▶ Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MLA), 0,5 tjänst
- ▶ Hörselsamordnare, 0,2 tjänst
- ▶ Specialpedagog, 0,2 tjänst
- ▶ PMO-ansvarig, 0,1 tjänst
- ▶ Närvaroteam, 2,5 tjänst

Skolläkare och skolpsykolog konsulteras motsvarande 0,05 respektive 0,3 tjänster. Den lokala elevhälsan redogör vi för i avsnitt 3.3.

Hylte kommun bedriver en resursskola sedan 2020

2020 togs beslut i barn- och ungdomsnämnden att starta resursskolan Centrumskolan³. Centrumskolan finansieras i dagsläget via stadsbidrag som söks årligen.

Skolan riktar sig till elever i årskurs 4-9 som är i omfattande behov av särskilt stöd och av att byta skolmiljö. På Centrumskolan får ett tiotal elever anpassad undervisning med specialpedagogiskt och socialt stöd. Anpassad undervisning

---

¹ Reglemente för barn- och ungdomsnämnden, reviderat 2019-12-27, §211

² Elevantal framgår i sammanställning av åtgärdsprogram som begärdes i komplettering under granskning. Antal elever utgörs av ett medelvärde mellan antal elever i oktober och mars under respektive läsår.

³ En resursskola är en skola som begränsar sitt mottagande till enbart elever som behöver särskilt stöd. Resursskolor är ofta små skolenheter som vanligen kännetecknas av anpassade lärmiljöer med små elevgrupper och hög personaltäthet. Resursskolor drivs med stöd i Skollagen, bland annat 10 kapitlet §31a och §35. Information kring beslutet är hämtat från barn- och ungdomsnämndens mötesprotokoll 2020-02-26.

innebär att eleverna har fokus på kärnämnen och ingen av dem läser samtliga ämnen. Samtliga elever på Centrumskolan har ett åtgärdsprogram⁴(ÅP) som anger de som beskriver det särskilda stöd som eleven ska få för att nå så långt som möjligt i sina studier.

Under intervjuer framkommer att det tidigare varit problematiskt att bemöta elever med omfattande behov av stöd på varje skola och således togs beslut om Centrumskolans verksamhet. Verksamheten bedrivs i en lägenhet och all undervisning uppges ske individuellt utifrån den enskilde elevens förutsättningar och behov. Förvaltning har ännu inte gjort någon utvärdering av verksamheten. Det framkommer vid sakgranskningen att Skolinspektionen nyligen gjort en tillsyn utan anmärkningar på verksamheten.

Lärarbehörigheten är lägre än i riket och med jämförelsebara kommuner

Av förvaltningens statistik⁵ framgår att av 86 heltidstjänster har ca 60 procent lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. Tabellen nedan redogör för lärarbehörigheten uppdelat per skola. Endast två skolor når upp till eller över rikets snitt på ca 72 procent, dessa skolor är markerade med grönt i tabellen.

Tabell 1. Lärarbehörighet Hylte kommunala skolor

Skola	Elevantal	Lärarbehörighet (heltidstjänster)	Totalt antal lärare (heltidstjänster)
Centrumskolan (4-9)	11	62,3%	3,2
Elias Fries skola (F-6)	269	45,5%	13,3
Kinnareds skola (F-6)	80	53,4%	4,9
Kråkbergsskolan (F-6)	159	73,5%	8,2
Landeryds skola (F-6)	101	39,1%	4,2
Rydöbruks skola (F-6)	72	46,6%	6,2
Torups skola (F-6)	141	74,8%	7,4
Unnaryds skola (F-6)	102	56,9%	6,6
Örnaskolan (7-9)	411	58,7%	31,9

Källa: Intern statistik från barn- och ungdomsnämnden (2023-02-10)

⁴ Åtgärdsplan

⁵ Vid sakgranskningen framkommer att statistiken av antal tjänster inte överensstämmer med interna. Antal tjänster uppges vara fler än vad som initialt uppgetts. Förvaltningen uppmärksammar själva diskrepansen och avser att se över rapporterad och intern statistik avseende antal tjänster

Statistik från Kolada visar att i förhållande till socioekonomiskt jämförbara kommuner ligger Hylte lägst i andel heltidsanställda med lärarbehörighet, vilket framgår av tabell 2.

Tabell 2. Lärarbehörighet socioekonomiskt jämförbara kommuner

Kommun	Lärarbehörighet
Hylte	57,4%
Sandviken	59,8%
Katrineholm	61,9%
Borlänge	62,8%
Uppvidinge	63,6%
Köping	64,6%
Alvesta	65,6%
Sävsjö	66,8%

Källa: Kolada. Mättet utgörs av "Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%) (År: 2022).

I kvalitetsberättelsen för läsåret 2021/2022 redogörs för antal och andel behöriga lärare i kommunen samt utvecklingen över tid. Det framgår att sammanställning och kartläggning genomförs. Vidare framgår att Hylte kommun har svårt att rekrytera behöriga lärare. Ingen analys av situationen återges men under intervjuer framkommer att den låga behörigheten skapar problem, till exempel vid överlämning mellan stadier, när en elev byter stadie från exempelvis mellan- till högstadiet, och kring dokumentationen i skolan eller mellan lärare som undervisar samma elev. Intervjuade uppger att överlämningar och dokumentation av icke-behöriga lärare inte alltid håller lika hög kvalitet utan brister.

Målformuleringar kring kunskapsmål som följs upp i år 3,6 och 9

Kommunfullmäktige i Hylte har fastställt fyra målområden: utveckling och tillväxt, hållbarhet, välfärd samt trygghet. Under området välfärd finns rubriken "Een skola där alla kan lyckas". Nämnden följer sedan upp ett antal nyckeltal som rör kunskapsresultat i årskurs 3, 6 och 9 och som har bäring på målet.

Tabell 3. Måluppfyllelse nämndsmål 2020-2022

Mål/år	2020	2021	2022
Andel elever i åk 9 som är behöriga till yrkesförberedande program	80,8%	81,2%	70,1%
Elever åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	68,8%	66,2%	63,7%
Andel elever i år 6 som har godkänt i matematik,	70,1%	78,1%	67,1%

svenska och engelska plus 5 ämnen

Källa: Barn- och ungdomsnämndens nyckeltal, mål 2022 och 2023

Vi noterar att resultatet för samtliga mål har en negativ trend för de tre senaste åren. Andelen elever i årskurs 9 som var behöriga till ett yrkesförberedande program hade under våren för läsåret 2022/2023 ökat till 77%. Rikssnittet ligger på ca 84 procent.⁶ I rapportering för bokslut 2022 framgår inga att andel elever i årskurs 3 som deltagit och klarat delprov och ämnesprov i svenska och svenska som andraspråk ökat från 55% till 57% mellan åren 2019 och 2022. Det finns inga nyckeltal för 2020 eller 2021.

Nätverk för att främja samverkan

Av kvalitetsrapporten för 2022 och vid intervjuer framgår att det tidigare funnits flera yrkesnätverk med deltagare från kommunens olika skolor men att dessa just nu är vilande. I samband med ett statligt samarbete kring skolutveckling planeras uppstart av flera nätverk under år 2023 och 2024.

Vidare framgår att den centrala elevhälsan organiserar två nätverk, dels för specialpedagoger, dels för kuratorer och skolsköterskor. Kuratorer och skolsköterskor har också egna professionsträffar var sjätte vecka. Nätverken med elevhälsopersonal fokuserar på olika aktuella ämnen som tas fram efter önskemål och utifrån de behov som framkommit vid utvärdering av tidigare läsår. Några av de ämnen som behandlats i nätverket för specialpedagoger är tester och screeningar samt dyskalkyli⁷. Nätverket har även haft besök från Specialpedagogiska syndigheten (SPSM), skolpsykolog och Inläsningstjänst (ILT). Två av fyra kuratorer har genomgått utbildning i rePULSE⁸.

Budget och fördelning

I kvalitetsrapporten för 2022 och vid intervjuer framgår en problematik kring att små skolor med få elever leder till att elevpengen inte täcker kostnader för skolor där det finns många elever i behov av särskilt stöd. Extra anpassningar och särskilt stöd ska finansieras inom varje skolas tilldelade budget. Vid extraordinära stödbehov kan skolorna ansöka om tilläggsbelopp. Tilläggsbelopp beviljas i undantag och först efter att ordinarie resurser uttömts. Under läsåret inkom 43 ansökningar om tilläggsbelopp från de kommunala grundskolorna, varav 33 beviljades. Det totala beloppet som delades ut var drygt 3,8 miljoner kronor.

---

⁶ SCB - [Behörighet till gymnasieskolans nationella program för elever som avslutat årskurs 9 läsåret 2018/19-2022/23](#)

⁷ Dyskalkyli innebär att du har särskilda svårigheter med att räkna och ofta även att snabbt kunna uppfatta siffror och begrepp som beskriver tid, mängd eller mått.

⁸ rePULSE används genom en strukturerad individuell samtalskontakt för att ge stöd och verktyg att hantera bristande impuls kontroll, alternativt alltför hög grad av kontroll, och utveckla sociala färdigheter (Socialstyrelsen)

Barn- och ungdomsnämnden har de senaste åren erhållit flera stadsbidrag kopplat till bland andra likvärdig skola, kvalitetshöjande åtgärder och bidrag kopplat till pandemin 2019. I bokslutet för 2022 framgår att medlen har fördelats mellan skolorna främst utifrån behov att finansiera personalkostnader i koppling till elevers behov av särskilt stöd, särskola och elevhälsa.

3.2. Elevers behov av stöd

På lokal nivå ansvarar rektor för elevhälsan och varje skola har ett elevhälsoteam (EHT). I tabellen nedan redogörs för fördelningen av tjänster per skola.

Tabell 4. Antal tjänster per skola, lokala EHT

Skola/funktion	Elevantal	Special- lärare	Special- pedagog	Speciallärare/ specialpedagog per 100 elever	Kurator	Skol- sköterska
Centrumskolan ⁹	10	1	-	Ej tillämpligt	0,1	0,05
Elias Fries skola	254	0,6	1	0,6	1	0,7
Kråkbergsskolan	176	2	-	1,1	0,8	0,3
Landeryd/ Unnaryd skola	204	1,2	0,8	1,0	0,66	0,5
Rydöbruk/Torup/ Kinnared skola	168	0,5	2	1,8	1	0,8
Örnaskolan	435	-	1,9	0,4	1	0,95

Källa: Hylte Kommun - organisation elevhälsan

Omräknat i speciallärare/specialpedagog per 100 elever är skillnaderna mycket stora mellan skolorna, även när vi bortser från Centrumskolan, som är den minsta skolan. Det skiljer sig från som mest 1,8 till 0,4 tjänster per 100 elever. Det är tydligt att mindre skolor har fler specialpedagogiska resurser per elev jämfört med de större skolorna i kommunen. Omräkningen till elevhälsoresurser per 100 elever ett sätt att möjliggöra vissa jämförelser. Omständigheter som organisatoriska förutsättningar bör också vägas in för att ge en helt rättvisande bild.

Andelen elever med åtgärdsprogram ökar

Andelen elever med åtgärdsprogram har ökat med 7 procentenheter mellan läsåren 2021/2022 och 2022/2023. I tabellen nedan redovisas antalet åtgärdsprogram per skola för samma period.

⁹ Har även 2 socialpedagoger i EHT

Tabell 5. Antal åtgärdsprogram per skola

Skola	Antal ÅP 2021/2022	Antal ÅP 2022/2023
Centrumskolan	6	11
Elias Fries skola	11	23
Kinnareds skola	8	6
Kråkbergsskolan	6	29
Landeryds skola	1	3
Rydöbruks skola	0	4
Torups skola	6	9
Unnaryds skola	2	7
Örnaskolan	36	83

Källa: Intern statistik, Barn- och ungdomsförvaltningen.

Även här syns stora skillnader mellan skolorna.

För ökad jämförbarhet har vi räknat fram antalet åtgärdsprogram per 100 elever, se tabell 6 nedan. Skolorna varierar då under innevarande läsår med från ca 3 till 20 åtgärdsprogram per 100 elever

För att ytterligare fördjupa bilden av skolornas förutsättningar och arbete med särskilt stöd har vi valt att ställa detta i relation till socioekonomiskt index. Vi har använt oss av det indexvärde som skolan får av Skolverket i framräkningen av startbidraget likvärdig skola. Indexet är konstruerat så att en skola med förutsättningar i nivå med rikssnittet har värdet 100 och skolor med ett värde under 100 har bättre socioekonomiska förutsättningar jämfört med rikssnittet. Indexvärdet bygger på en modell som tar hänsyn till de faktorer som påverkar sannolikheten att en elev blir behörig till ett nationellt program i gymnasieskolan. Modellen inkluderar följande variabler:

- ▶ vårdnadshavarnas utbildningsnivå
- ▶ året när eleven invandrade till Sverige
- ▶ vårdnadshavarnas inkomst
- ▶ elevens kön
- ▶ ekonomiskt bistånd till vårdnadshavare
- ▶ om eleven är folkbokförd på samma adress som båda vårdnadshavare
- ▶ antal syskon som är folkbokförda i hemmet
- ▶ socioekonomisk status på bostadsområdet där eleven är folkbokförd

Tabell 6. Antal åtgärdsprogram 2021-2023

Skola	Antal ÅP per 100 elever 2022/2023	Socioekonomiskt index
Centrumskolan	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt
Landeryds skola	2,9	106,1
Unnaryds skola	6,9	141,3
Örnaskolan	20,2	156,8
Torups skola	6,4	158,1
Elias Fries skola	8,5	161,4
Kråkbergsskolan	18,2	165,1
Rydöbruks skola	5,5	198,5
Kinnareds skola	7,5	199,7

Källa: Egna beräkningar samt Skolverket.

Tabellen visar inga samband mellan antal åtgärdsprogram och skolornas socioekonomiska förutsättningar.

Under läsåret 2021/2022 inkom 43 ansökningar om stöd från rektorer till den centrala elevhälsan. Ansökningarna gällde främst utredning av skolpsykolog och Logosutredningar¹⁰. Det framgår av kvalitetsrapport 2022 att det finns ett behov av att utöka resursen för Logosutredningar till det dubbla för att möta ett behov som finns. Även vid intervjuer framkommer att det finns brist på logopedier och att elever får vänta länge på utredningar.

Närvaroteamet arbetar för att motverka psykisk ohälsa bland unga

En satsning som har gjorts för att bemöta den ökade psykiska ohälsan bland elever är det så kallade närvaroteamet, vars syfte är bidra till ökad närvaro och ökad måluppfyllelse bland elever. Av kvalitetsrapport 2022 framgår att närvaroteamet startades upp under våren 2023 med uppdraget att kartlägga behov och samordna insatser som kan utföras i elevens hem eller på annan plats, utifrån var eleven känner sig trygg.

Delux-verksamheten riktar sig till elever som saknar betyg i ett ämne

Förra läsåret startade kommunen upp en verksamhet, kallad de lux, som riktade sig till de elever i årskurs 9 som har 16 av 17 betyg, det vill säga enbart saknar betyg i

¹⁰ Logosutredning är ett vetenskapligt utvecklat digitalt test som används av specialpedagoger, pedagoger, logopedier och psykologer för att kartlägga läsfärdigheter och diagnostisera dyslexi.

ett ämne. Satsningen var frivillig att delta i och innebar 1,5h extra undervisning i veckan utanför ordinarie skoltid. Ca 25 elever erbjöds att delta och av dessa var det 13 som valde att tacka ja. Av dessa erhöll 8 elever ett godkänt betyg. Satsningen fortsätter under innevarande läsår.

Elevhälsoplanernas utformning och innehåll skiljer sig åt

Det finns ingen centralt framtagen rutin som reglerar arbetsgången vid särskilt stöd utan det är upp till varje skola att utarbeta rutiner för hur den lokala processen för att upptäcka och tillgodose behoven av särskilt stöd.

Vi har i granskningen tagit del av tre elevhälsoplaner som omfattar fem av kommunens skolor. Det finns inga lagkrav på att en skola ska ha en elevhälsoplan. I elevhälsoplanerna beskriver skolorna ansvarsfördelning och i två av planerna finns flödesscheman som för hur personal ska gå till väga när de uppmärksammar enskilda elevers behov av stöd. Beskrivningarna som återfinns är i stort en upprepning av skollagens skrivningar. Vid intervjuerna framkommer flera steg i processen som inte omnämns i planerna, så som förmöten till elevhälsomöten och betygdialoger på skolan och centralt på huvudmannanivå.

Huvudsakligen utgörs ärendegången av att uppmärksamma, utreda och besluta om insatser. Insatserna kan vara i form av extra stöd och åtgärdsprogram. Det framgår att det i arbetet ingår att följa upp det stöd som ges till elever men av underlagen finns inga rutiner för *hur* stödet ska följas upp. Vid sakgranskning framkommer dock att det finns rutiner i verksamhetens lärplattform, detta framgår inte i elevhälsoplaner eller rutiner.

Det framkommer i intervjuer att arbetet med att upptäcka behov hos elever är en del av undervisningen, till exempel i form av kontinuerligt bedöma kunskapsnivå och genomföra screenings, utöver de obligatoriska bedömningsstöd som Skolverket har. Det framgår inte något om arbetet med screenings i elevhälsoplanerna och huvudmannen har i sin kvalitetsrapport för 2022 själva uppmärksammat att det finns ett behov av att ha en likvärdig screening i ämnena matematik och svenska för alla grundskolor i Hylte

Rutinerna beskrivs i elevhälsoplanerna

Som stöd vid utredning om elevers behov av särskilt stöd finns centralt i kommunen framtagna mallar för pedagogisk kartläggning, specialpedagogisk utredning och beslut om åtgärdsprogram. Den pedagogiska kartläggningen omfattar förutom elevens och pedagogens bild av svårigheterna också frågor om bakgrund, flerspråkighet och skolfrånvaro. Den specialpedagogiska utredningen omfattar så väl skol- och grupp faktorer som individuella faktorer.

En av elevhälsoplanerna saknar beskrivning av ansvarsfördelning och rutiner kopplat till mallarna. I en annan av elevhälsoplanerna framgår att rektorn kan delegera beslut om åtgärdsplan till annan personal i elevhälsoteamet. Den begränsning som finns i skollagen av att rektor inte kan delegera beslutet om åtgärdsprogram i de fall åtgärdsprogrammet innehåller beslut om särskild

undervisningsgrupp, distansundervisning eller anpassad studiegång framgår inte¹¹.

Uppföljning på grupp och individnivå

Det framgår i elevhälsoplanerna enbart att uppföljning av åtgärdsprogrammet för en elev ska ske men inte hur, när eller vem som ansvarar för att genomföra uppföljningar. Av mallarna framgår att samråd ska ske med såväl elevhälsa, eleven själv och med vårdnadshavare. Det framgår slutligen att uppföljning ska ske av rutinerna i elevhälsoplanen, med inte av vem, när eller hur det ska genomföras.

På gruppnivå sker uppföljning genom betygdialog som genomförs en gång per termin för respektive skola. Vid dessa tillfällen deltar rektor, förvaltningschef och kvalitetsutvecklare samt nyckelpedagoger som rektor väljer ut. Grunden är att lärare varje månad i en excel-fil till rektor anmäler förändringar för elever som går till/från ett icke-godkänt betyg. Elever i årskurs 7-9 och samtliga ämnen omfattas. Diskussioner pågår om hur nämnden på ett strukturerat sätt ska kunna ta del av sammanställningar av denna bevakning av icke-godkända betyg.

3.3. Bedömning

- ▶ Finns rutiner för att upptäcka och utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd?

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden inte fullt ut har tillräckliga rutiner för att upptäcka elevers behov av stöd. Vår bedömning grundar sig i att det till finns rutiner och en ansvarsfördelning i form av elevhälsoplaner men att dessa har brister. De mallar som finns är ej omnämnda i rutinerna och rutinerna skiljer sig åt mellan elevhälsoplanerna, både i omfattning och innehåll. Huvudmannen har ingen uppföljning som säkerställer ett likvärdigt arbete i hela kommunen. Det är av vikt att huvudmannen följer upp arbetet för att säkerställa att arbetet med särskilt stöd genomförs i enlighet med lagstiftningen och för att ge alla elever samma möjligheter att få stöd i undervisningen. Arbetet med screening är inte beskrivet i någon rutin eller i elevhälsoplanerna och bedömningen är att arbetssättet inte är systematiserat eller dokumenterat i tillräcklig utsträckning. Ett systematiskt arbete med kontinuerliga bedömningar av elevernas kunskaper kan annars utgöra ett gott stöd i arbetet med att tidigt upptäcka elevers svårigheter med att tillgodogöra sig undervisningen.

- ▶ Finns en tydlig ansvarsfördelning gällande arbetet med särskilt stöd?

Vi bedömer att det inte finns en tydlig ansvarsfördelning. Vi grundar vår bedömning på att det i elevhälsoplaner och tillhörande flödesscheman delvis framkommer vem som ansvarar för olika delar men flera steg som beskrivs vid intervjuerna saknas och vidare saknas en tydlig och sammanhängande beskrivning i rutiner och elevhälsoplaner kring vem som ansvarar för olika delar fram för allt

---

¹¹ Skollagen kap 3 §9.

gällande uppföljningen av beslutade åtgärdsprogram. Vår bedömning grundar sig vidare i skrivningar om rektors möjlighet att delegera beslut om åtgärdsplan där det inte framgår om denna möjlighet nyttjas och där lagens begränsningar inte framgår, varpå det finns risk att beslut fattas av personal som ej har rätt att fatta beslutet.

- ▶ Finns en struktur för att säkerställa att samråd sker med elevhälsan, eleven och dennes vårdnadshavare?

Vi bedömer att det finns en struktur för att säkerställa samråd mellan elevhälsa, elev och vårdnadshavare. Vår bedömning grundar sig i att deras involvering framgår av de mallar som används vid utredning och beslut.

- ▶ Sker en ändamålsenlig uppföljning av arbetet med särskilt stöd?

Slutligen är bedömningen att det inte fullt ut sker en ändamålsenlig uppföljning av arbetet med särskilt stöd. När det gäller uppföljningen på individnivå framgår såväl i rutiner som i intervjuer att uppföljning sker ske men som påtalats ovan finns oklarheter om när och vem som ansvarar för denna. Detta bedöms som en brist och behöver åtgärdas.

Det är positivt att nämnden har fokus på kunskapsresultaten i både åk 3, 6 och 9 men utvecklingen av kunskapsresultat sjunker. Även initiativet med betygsdialoger där huvudmannen följer upp förändringar till/från godkänt betyg i åk 7-9 är ett gott initiativ. Hur nämnden tar del av informationen kan, som man själv identifierat, utvecklas. Trots detta fokus visar uppföljningar att arbetet med elever i behov av särskilt stöd har inte haft en tillräcklig effekt på elevernas måluppfyllelse i betygsdelen att det är låg andel som når kunskapskraven.

Utöver att planera, följa upp och utveckla utbildningen ska huvudmannen, sedan ett förtydligande i skollagen som trädde i kraft under 2022, även analysera orsakerna till de resultat som kommer fram vid uppföljningen av verksamheten. De insatser som genomförs för att utveckla utbildningen ska utgå från den analysen. Vi bedömer att nämnden behöver fortsätta utveckla sitt arbete utifrån kraven i denna skrivning. Frågor som varför det är så stora skillnader i antalet åtgärdsprogram mellan olika skolor och mellan olika år behöver analyseras. Även förhållandet mellan andelen behöriga lärare och elevernas resultat behöver ägnas uppmärksamhet, då lärarbehörigheten generellt är låg och skiljer sig åt mellan skolorna samt uppfattningen vid intervjuer är att de icke-behöriga lärarna oftare brister i dokumentation och överlämning.

Vidare behöver även resursfördelningsmodellen följas upp och dess effekter analyseras. Vid intervjuer och i underlagen framkommer uppfattningen att mindre skolor har svårare att tillgodose elevernas behov av särskilt stöd samtidigt som granskningen visar att de mindre skolorna per elev har mer specialpedagogiska resurser. Här krävs en fortsatt analys och åtgärder för att stärka likvärdigheten. Även uppgifterna om långa väntetider för logopedinsatser och dyslexiutredningar behöver följas upp för att säkerställa att eleverna får det stöd de har rätt till.

4. Slutsats och rekommendationer

Det är vår sammanfattande bedömning att Hylte kommun inte fullt ut säkerställt ett ändamålsenligt arbetssätt avseende stödinsatser till elever i grundskolan.

Granskningen visar att det finns styrdokument och processer för arbetet med elever i behov av särskilt stöd men att processen behöver förtydligas och huvudmannen behöver följa upp en likvärdig tillämpning. Det finns i mallar en struktur för att säkerställa att samråd sker med elevhälsan, eleven och dennes vårdnadshavare men dessa mallars användning framgår inte i alla elevhälsoplaner.

Bedömningen är att det delvis sker en ändamålsenlig uppföljning av arbetet med särskilt stöd. Det är positivt att nämnden har fokus på kunskapsresultaten i både årskurs 3, 6 och 9 men utvecklingen går åt fel håll. Frågor som varför det är så stora skillnader i antalet åtgärdsprogram mellan olika skolor och mellan olika år behöver analyseras. Beror skillnaderna på skillnader i verkliga behov hos eleverna? Eller är påverkas antalet av hur skolan jobbar och hur bra personalen är på att upptäcka stödbehoven? Även förhållandet mellan andel behöriga lärare och elevernas resultat behöver ägnas uppmärksamhet, då lärarbehörigheten generellt är låg och skiljer sig åt mellan skolorna samt uppfattningen vid intervjuer är att de icke-behöriga lärarna oftare brister i dokumentation och överlämning.

Vidare behöver även resursfördelningsmodellen följas upp och dess effekter analyseras för att nämnden ska kunna fokusera på att skolorna har tillräckliga resurser för att tillgodose behoven av särskilt stöd och att likvärdigheten säkras.

Revisionsfråga	Svar
▶ Finns rutiner för att upptäcka och utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd?	Delvis. Det finns mallar och rutiner men dessa har otydligheter och briser. Vidare nämns screening som ett upptäckande arbete men detta arbete är inte beskrivet eller systematiserat.
▶ Finns en tydlig ansvarsfördelning gällande arbetet med särskilt stöd?	Nej. Inte tydligt på den enskilda skolan vem som gör vad. Elevhälsoplanen bedöms inte visa på en tydlig ansvarsfördelning.
▶ Finns en struktur för att säkerställa att samråd sker med elevhälsan, eleven och dennes vårdnadshavare?	Ja. Mallarna tar hänsyn till detta. Dock ingen uppföljning från huvudmannen om mallar följs.
▶ Sker en ändamålsenlig uppföljning av arbetet med särskilt stöd?	Delvis. Det finns en uppföljning på den enskilda skolan och inom förvaltningen men nämnden behöver utöka sin analys och vidta åtgärder då kunskapsresultaten är låga och har en negativ trend.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att det skapas en likvärdighet och tydlighet i ansvaret för särskilt stöd, till exempel genom att elevhälsoplanerna ses över eller att det tas fram centrala rutiner.
- ▶ Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet vidareutveckla uppföljning och analys avseende särskilt stöd. Till exempel behövs analys av skillnaderna i antal åtgärdsprogram mellan skolor och år.
- ▶ Utvärdera nuvarande resursfördelningsmodell med fokus på huruvida den tar hänsyn till skillnader mellan skolorna avseende elevernas stödbehov och det kompensatoriska uppdraget. I detta ingår frågan om lärar- samt logopedresurser.

Hylte den 21 november 2023

Hanna Ericsson
EY

Matilda Petersson
EY

5. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Förvaltningschef barn- och ungdomsförvaltningen
- ▶ Chef för centrala elevhälsan
- ▶ Kvalitetsutvecklare barn- och ungdomsförvaltningen
- ▶ Rektorer från Kråkebergsskolan, Centrumskolan, Örnaskolan, Landeryds skola och Unnarydsskolan

Analyserade dokument

- ▶ BUN Grunduppdrag. KF- och BUN-nyckeltal (mål) 2022 och 2023
- ▶ Elevhälsoplan Örnaskolan 2324
- ▶ Elevhälsoplan Kråkebergsskolan och Centrumskolan 2022-2023
- ▶ Elevhälsoplan Landeryds och Unnaryds skola 2023 2024
- ▶ Övergripande målinriktning med uppföljningsmetoder reviderad februari 2023
- ▶ Central betygdialog, uppföljning EA, särskilt stöd, ÅP, måluppfyllelse
- ▶ Elevhälsoplan 2022_2023 punkt 12 s. 21
- ▶ Antal åtgärdsprogram
- ▶ Intern kontrollplan 2022 BUN
- ▶ Uppföljning Intern kontrollplan 2022 BUN
- ▶ Intern kontrollplan 2023 BUN
- ▶ Beslut om resursskola
- ▶ Pedagogisk kartläggning 2021
- ▶ Reglemente barn- och ungdomsnämnden
- ▶ Specialpedagogisk utredning 23 1
- ▶ Ärendebeskrivning resursskola
- ▶ Beslut om åtgärdsprogram 2023
- ▶ Personalstatistik lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne 2022
- ▶ Övergripande målinriktning med uppföljningsmetoder reviderad februari 2023
- ▶ Antal åtgärdsprogram
- ▶ Organisationsbeskrivning elevhälsa
- ▶ Organisationsschema BUK
- ▶ Bokslut 2022 barn- och ungdomsnämnden
- ▶ Ledningssystem för elevhälsans medicinska insats 2022
- ▶ Elevhälsoplan 2022_2023
- ▶ Kvalitetsrapport 2022
- ▶ Årshjul SKA 2023

Bilaga 1. Revisionskriterier

Kommunallagen (2017:725)

Det är enligt 6 kap. 1 § styrelsens uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnder. Kommunstyrelsen ska, enligt 6 kap. 2 §, uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunallagens 6 kap 6 § anger att nämnderna inom sitt ansvarsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer, samt i enlighet med lagar och författningar som gäller för verksamheten.

Skollagen (2010:800) 3 kap. om stöd, utredning och särskilt stöd

Barns och elevers utveckling mot målen regleras i skollagens 3 kap. Av kapitlets 1 § framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som behövs för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I skollagen anges två former av stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd. Stödinsatserna ges när det kan befaras att en elev inte kommer att nå kunskapskraven.

Extra anpassningar görs i första hand och är mindre stödinsatser som görs inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det kan till exempel vara skriftliga instruktioner som komplement till muntliga, digital teknik med anpassade programvaror eller extra färdighetsträning. Om eleven trots extra anpassningar riskerar att inte nå målen ska rektor se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds (skollagen 3 kap. § 7).

Bestämmelser om utformningen av det särskilda stödet återfinns i skollagens tredje kapitel 10-12 §§. I 10 § tydliggörs att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå kunskapsmålen. Därtill framgår det av tredje kapitel 11 § att särskilt stöd kan ges enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp om det finns särskilda skäl för detta.

Av tredje kapitlets 9 § framgår att elevers behov av särskilt stöd och vidtagna åtgärder ska dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Uppföljning och utvärdering av särskilt stöd regleras inte i skollagen och det är således upp till den enskilda skolan att utarbeta lämpliga riktlinjer och rutiner.

Elevhälsans önskade inriktning har under senare år tydliggjorts i skollagen. Här påtalas framför allt att verksamheten ska präglas av hälsofrämjande och förebyggande arbete, samt ett stödjande arbete avseende elevens utveckling mot målen (2 kap. 25 §). I skollagens tredje kapitel 8 § anges även elevhälsans roll i förhållande till enskilda elevers behov av särskilt stöd:

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form

av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (2022)

Sedan sommaren 2022 finns nya Allmänna råd från Skolverket. Förändringarna gäller fram för allt en ny genomgående struktur, ett nytt avsnitt om elevens och vårdnadshavarens roll i utredning av särskilt stöd samt att elevhälsans roll lyfts fram. Det är skolans uppgift att ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag, vilket innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i elevers förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen. Lärmiljön behöver utformas för att passa alla elever och möta elevers olikheter, förutsättningar och behov. Detta innebär att se över hur resurser fördelas, vilka pedagogiska metoder och arbetsätt som används, hur den aktuella elevgruppen fungerar och hur elevens lärmiljöer är organiserade. Lärare bör planera för en undervisning där tecken på behov av extra anpassningar och särskilt stöd tidigt uppmärksammas.

Lärare och övrig skolpersonal bör regelbundet utvärdera det stöd som ges elever samt hur undervisningen anpassas så att elever som lätt uppfyller de betygskriterier, eller de kriterier för bedömning av kunskaper, som minst ska uppfyllas kan nå längre i sin kunskapsutveckling. Den som ansvarar för att följa upp och utvärderas åtgärdsprogram bör tillsammans med de som är involverade i arbetet kontinuerligt följa upp och utvärdera om åtgärderna utgör ett tillräckligt stöd för eleven, eller om andra eller kompletterande åtgärder behöver vidtas.

Huvudmannen bör se tillse att ha rutiner för att regelbundet säkerställa att skolenheterna har tillräckliga resurser för att uppfylla de krav som ställs i lagar och andra föreskrifter. Det systematiska kvalitetsarbetet på skolorna är ett underlag för fördelning och omprioritering av resurser. Arbetet handlar om att se över hur verksamheten organiseras så att eleverna får förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt. Rektor bör se till att det finns tillräckliga resurser för att tillgodose elevernas behov av extra anpassningar och särskilt stöd och vid behov omprioritera resurser. Rektor bör även tillse att elevhälsans kompetens tas tillvara i arbetet och utformande med lärmiljöer samt skapa rutiner för arbetet med särskilt stöd på skolan. Detta innebär att skapa möjligheter för samverkan mellan lärare och elevhälsa.

Huvudmannen bör se till att ha rutiner för att kontinuerligt följa upp hur arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd fungerar på skolenheterna, för att kunna vidta nödvändiga åtgärder om det finns brister.

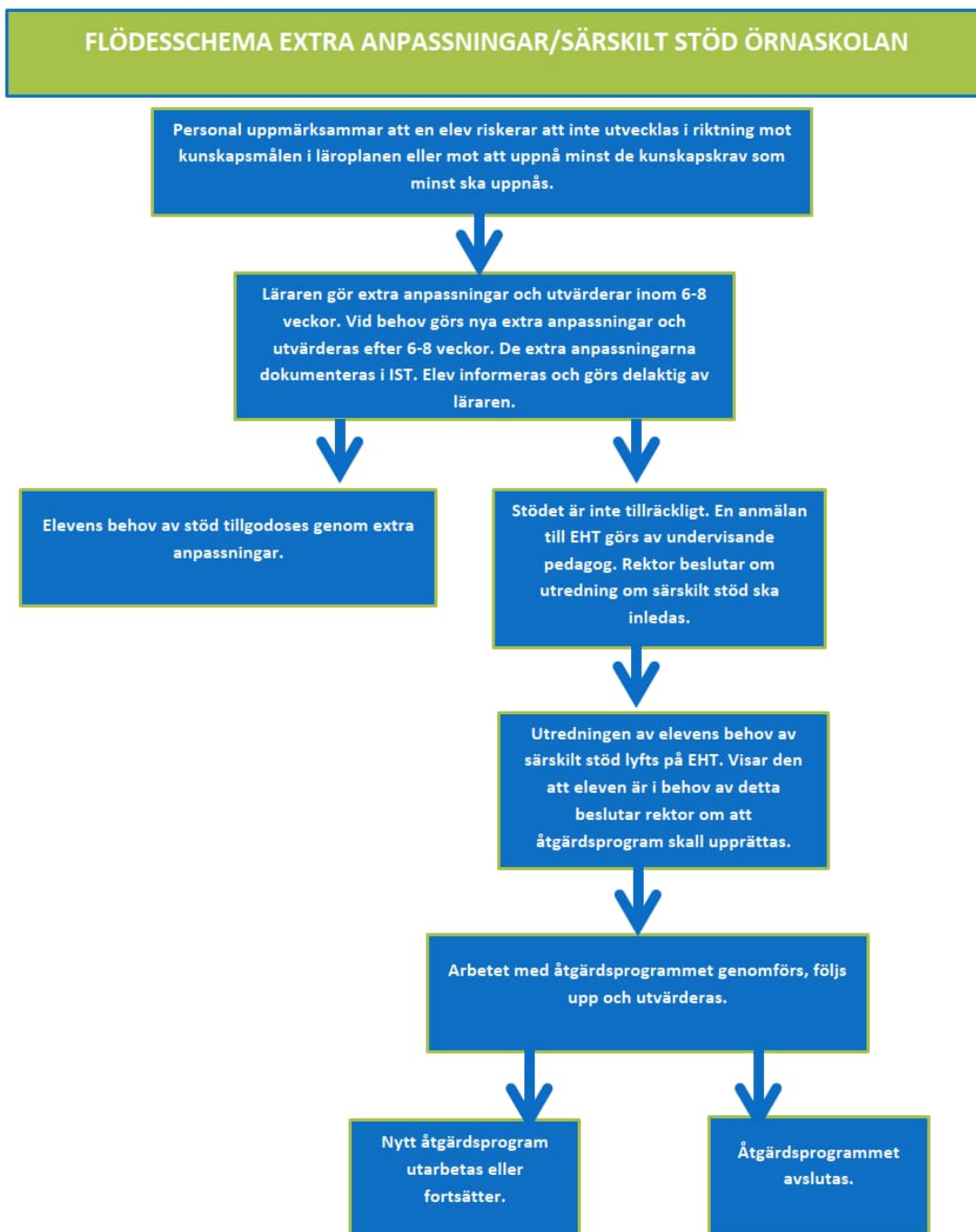
Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för verksamhet som omfattar förskola, grundskola, grundsärskola, fritidshem samt kulturskola. Nämnden har beslutat om fyra övergripande och långsiktiga målområden:

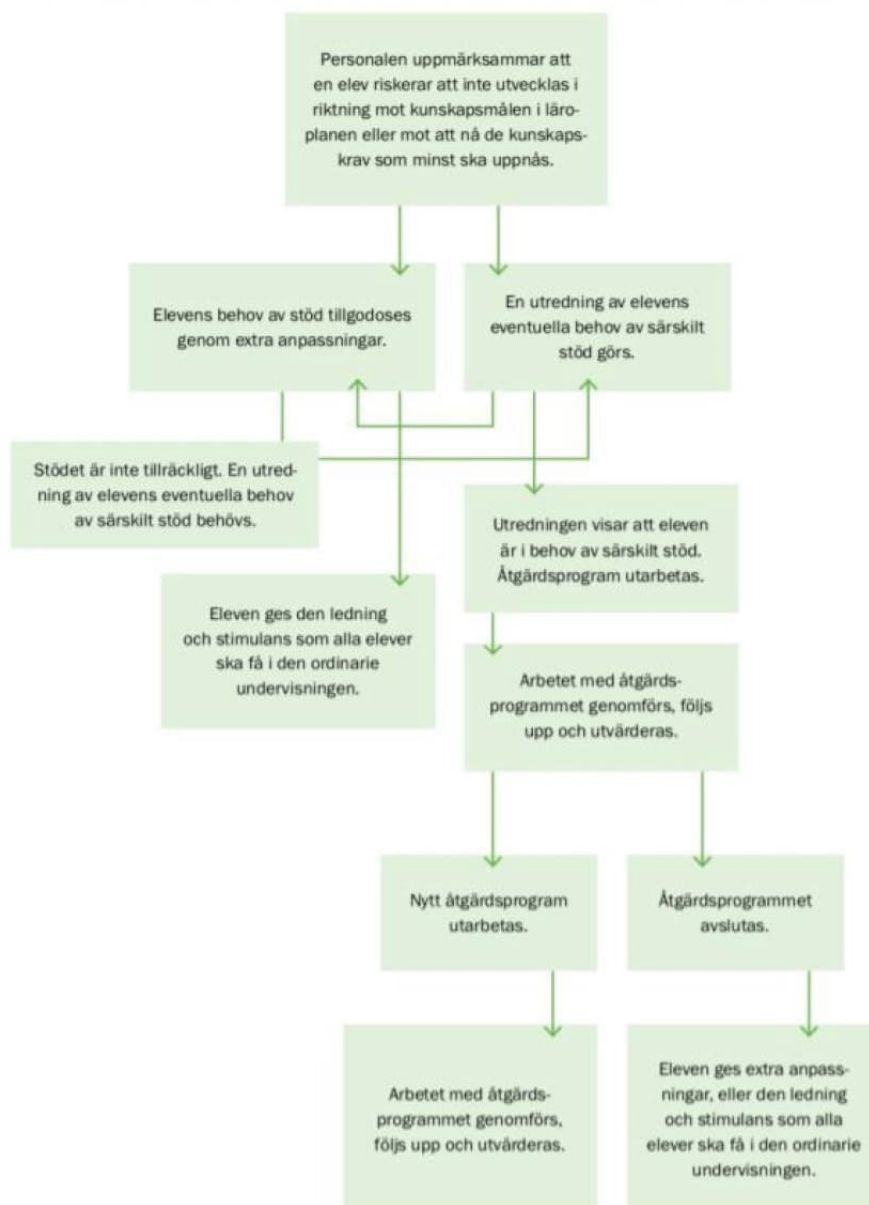
- ▶ Trygghet och studiero.
- ▶ Kunskaper, inflytande och delaktighet.
- ▶ Elevhälsa och varje barns behov.
- ▶ Attraktiv arbetsgivare och kompetensutveckling.

Målen följs upp genom skriftlig information samt kontinuerliga besök från verksamheterna på nämndens sammanträden. Fortsatt fokus för nämnden under 2023 kommer att vara att höja kvaliteten och resultaten i kommunens verksamheter samt öka likvärdigheten. Med ett välbehövligt och omfattande investeringsprogram har Framtid Hylte tydligt, även i investeringar prioriterat förskolorna och skolorna sedan 2015. Projektering av Landeryds nya skola är påbörjad och totalrenoveringen av Torups skola pågår.

Flödesschema, ärendegång Örnaskolan

Flödesschema ärendegång Landeryds skola, Unnaryds skola

Figur 3: Modell över arbetsgången med stödinsatser (Skolverket, 2014)